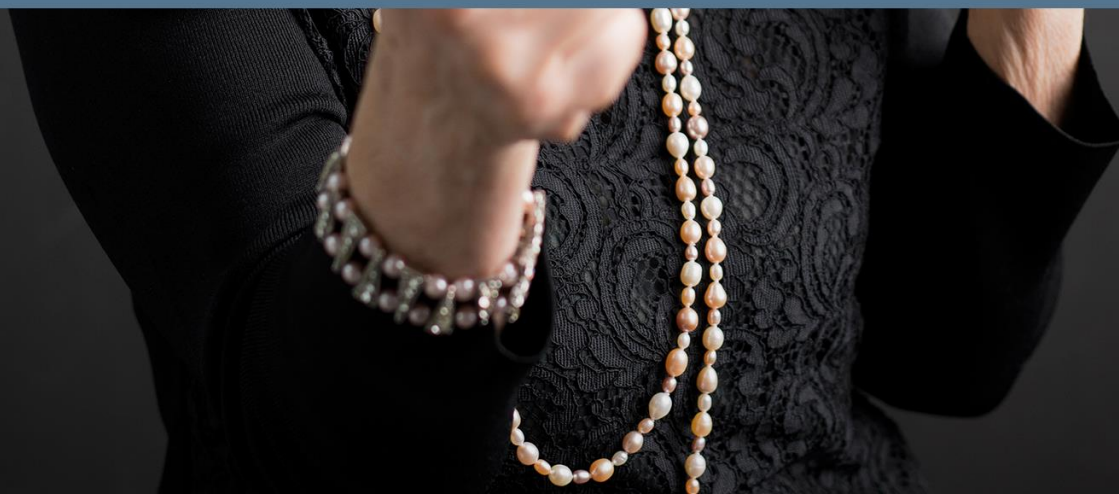




# Har du råd til å bli pensjonist?

Kai Nilsen, UDF Trøndelag og Pensjon for alle



**Hvilke forventninger har dere til  
denne økta?**

# Pensjonshistorie

- Før 1200-tallet så er familien ditt eneste sikkerhetsnett
- Ingen systemer som ivaretar gamle og arbeidsuføre



Da er det dags for ætttestup.  
Noen som vil være førstemann?

# Pensjonshistorie

- 1200-1800-tallet: Kirken tar ansvar
- Legd og omgangslegd
- Fattigkommisjonen og fattighusene oppstår





# Pensjonshistorie

- 1844: Jørgen Aall foreslår den første alderspensjonen i Stortinget
- *«For å hindre den sterke stigning i fattigutgiftene og den skadelige innflytelse som den offentlige fattigunderstøttelse fører med sig»*



# Pensjonshistorie

- 1885: Christian Holtermann Knudsen
- *«Det er Statens (hele samfundets) plikt å sørge for å dra human omsorg for alle gamle og arbeidsudyktige samfundsmedlemmer. Der må opprettes en alderdomsforsørgelses-innretning for alle ubemidlede av og ved Staten.»*



# Pensjonshistorie

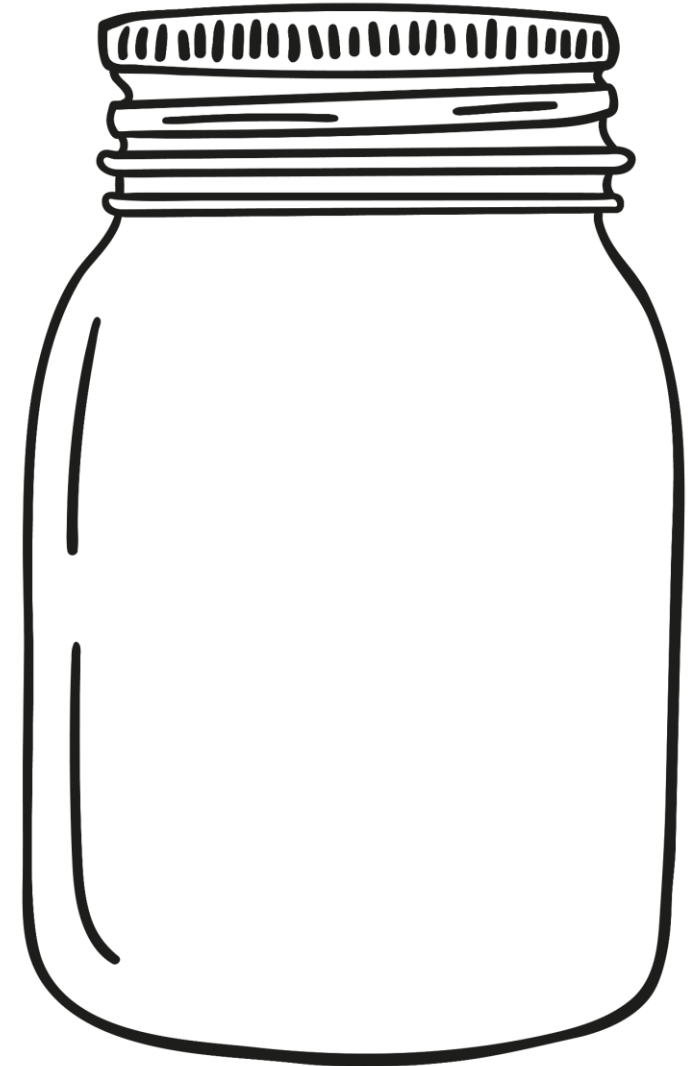
- **1936:** Opprettelsen av lov om alderstrygd. Pensjonsalder satt til 70 år
- **1967:** Folketrygden etableres. Grunnstenen i velferdsstaten
- **1973:** Pensjonsalder satt ned til 67 år
- **80-tallet:** Skal pensjonsalderen ned til 60 år? AFP etableres
- **2011:** Pensjonsreformen

**Hva kan du om pensjonssystemet  
i Norge?**



# Pensjonssystemet i Norge

- Syltetøy
- Satt sammen av flere deler
- Fylles opp fra fødsel til du slutter å jobbe



# Pensjonssystemet i Norge

- Vårt nasjonale sikkerhetsnett
- Skattefinansiert
- Sikre deg inntekt den dagen du ikke kan jobbe
- Økonomisk hjelp ved: sykdom, skader, svangerskap og fødsel, arbeidsløshet, alderdom, uførhet, enslig forsørgeransvar, dødsfall, tap av forsørger og yrkesmessig attføring



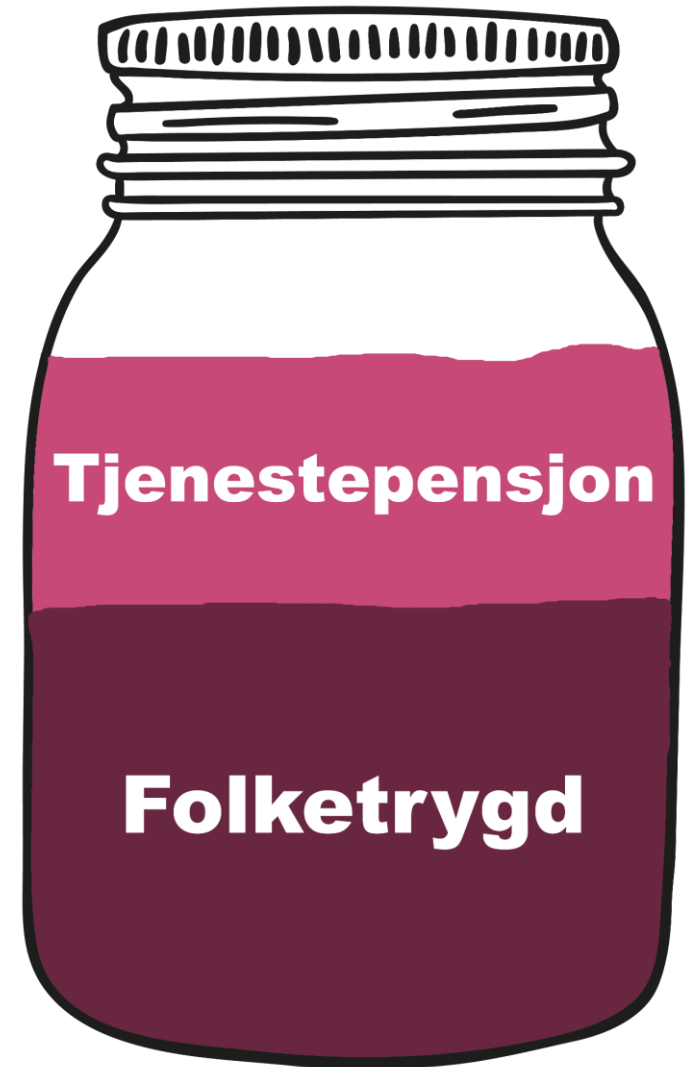
# Pensjonssystemet i Norge

- Tjenestepensjon er penger du selv og/eller arbeidsgiverne dine sammen sparer for deg
- Utsatt lønn som du får utbetalt den dagen du ikke skal jobbe mer



# Pensjonssystemet i Norge

- **Ytelsespensjon** er mest vanlig i det offentlige. Utsatt lønn. Du får en viss prosent av lønna den dagen du går av med pensjon. **Livsvarig**
- **Innskuddspensjon** er når arbeidsgiver setter av en prosentdel av lønna di hver måned i en fondsportefølje. Utbetalingen varer oftest i 10 år fra fylte 67 år
- **Hybridpensjon** er en hybrid mellom ytelsespensjon og innskuddspensjon. Innskuddene er en viss prosent av lønn, tar høyde for at kvinner lever lengre. Kan gjøres livsvarig og omfordeles



# Pensjonssystemet i Norge

- Individuell pensjonssparing (IPS)
- Hvor mye har du på bok?
- Sparing i fond eller aksjer
- Eiendom
- Nedbetaling av gjeld
- Fremtidig arv?



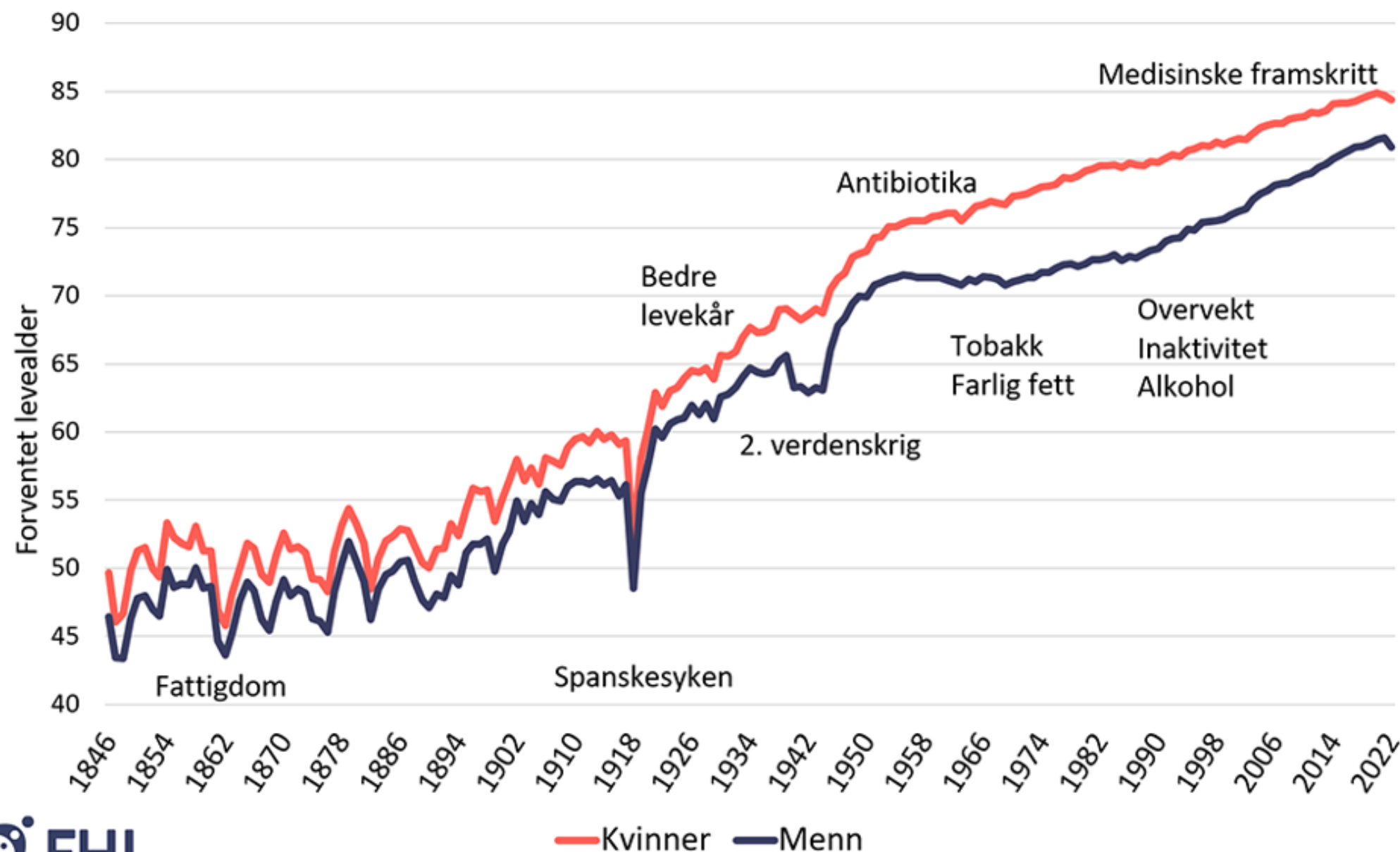
**Hvor stor prosentandel av din  
nåværende lønn vil du få som  
pensjonist?**



# Pensjonsreformen

- De siste 25 årene har den forventede levealderen i Norge økt med om lag 6,3 år for menn og 3,8 år for kvinner
- I følge prognosene vil flere mennesker motta alderspensjon enn tidligere

## Utvikling i forventet levealder



# Pensjonsreformen

- I 2001 ble det besluttet av Stoltenberg-regjeringen at denne utviklingen vil ramme pensjonssystemet vår
- Økonomisk uro i Europa og «*haikjeften*»
- Målet var å utvikle et bærekraftig pensjonssystem som tar høyde for at folk lever lengre



Mirakelmannen Jens Stoltenberg la i desember 2004 fram hovedpunktene i forslaget til pensjonsreform i Norge. Politikernes målbevissthet og omfattende bruk av "kreativ tvetydighet" er viktige forklaringer på hvordan det i 2011 ble mulig å lande den store Pensjonsreformen i Norge. (Foto: Cornelius Poppe / Scanpix)

## Det politiske spillet om pensjonen vår

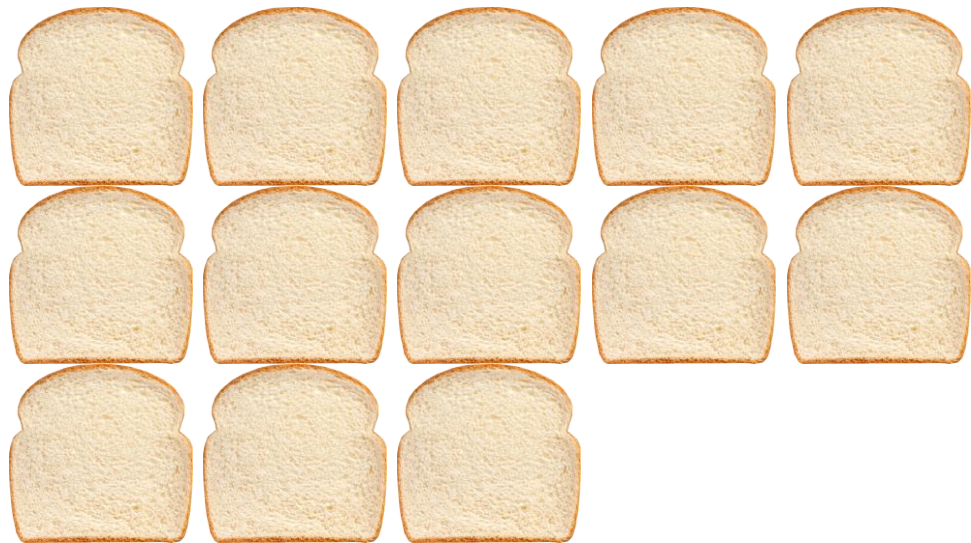
Hvordan klarte Jens Stoltenberg å løse gjennom en pensjonsreform som vil føre til at store deler av befolkningen får mye lavere pensjoner?

# Pensjonsreformen

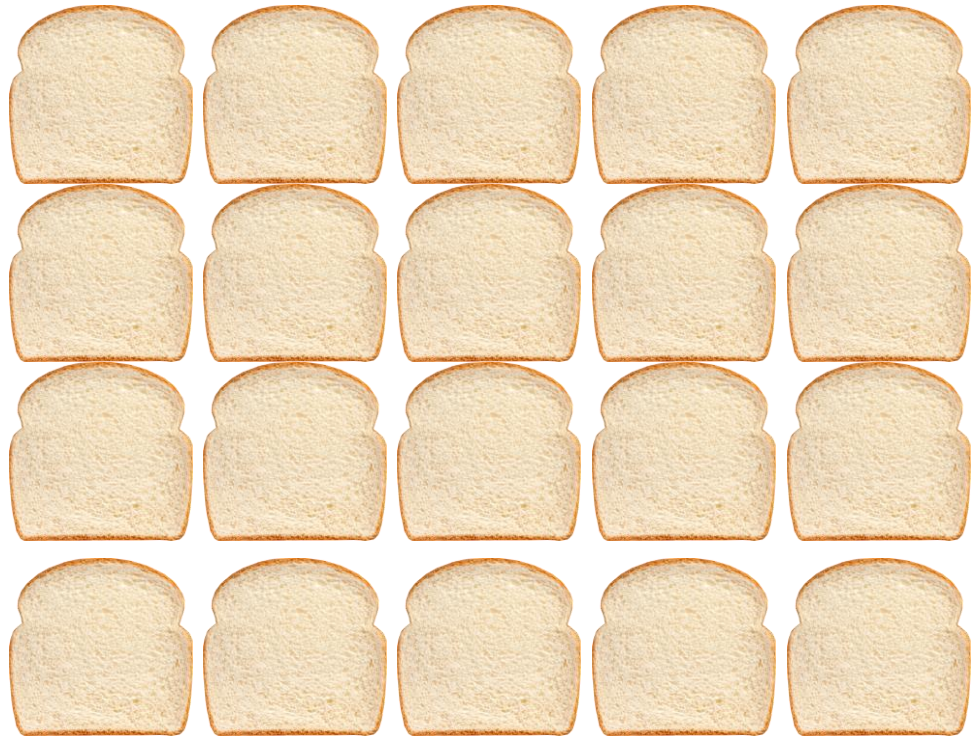
- Iverksettes fra 2011 og skal være i full effekt innen 2025
- Nytt system for opptjening av pensjon som delvis vil gjelde for personer født mellom 1954 og 1962
- I full effekt for personer født i 1963 eller senere
- Fra besteårsregel til alleårsregel
- Ingen garanti for 66 % ved 30 års opptjening
- Levealdersjustering

– Politisk var dette intet mindre enn et mirakel, sier han.

# Levealdersjusteringen



# Levealdersjusteringen





# Levealdersjusteringen

	1943	1953	1963	1973	1983	1993
Alder i dag	74	64	54	44	34	24
År å kompensere privat ansatt	0	0,8	2,3	3,2	4,0	4,7
År å kompensere offentlig ansatt	0	0,8	3,2	4,4	5,7	6,7
«Ekstraår» for offentlig ansatt	0	0	0,9	1,2	1,7	2,0

# Pensjonsreformen i praksis

- Belønner de som klarer å stå lenge i jobben. Kan man jobbe til man f.eks. er 75, så kan man få over 66 % i alderspensjon.

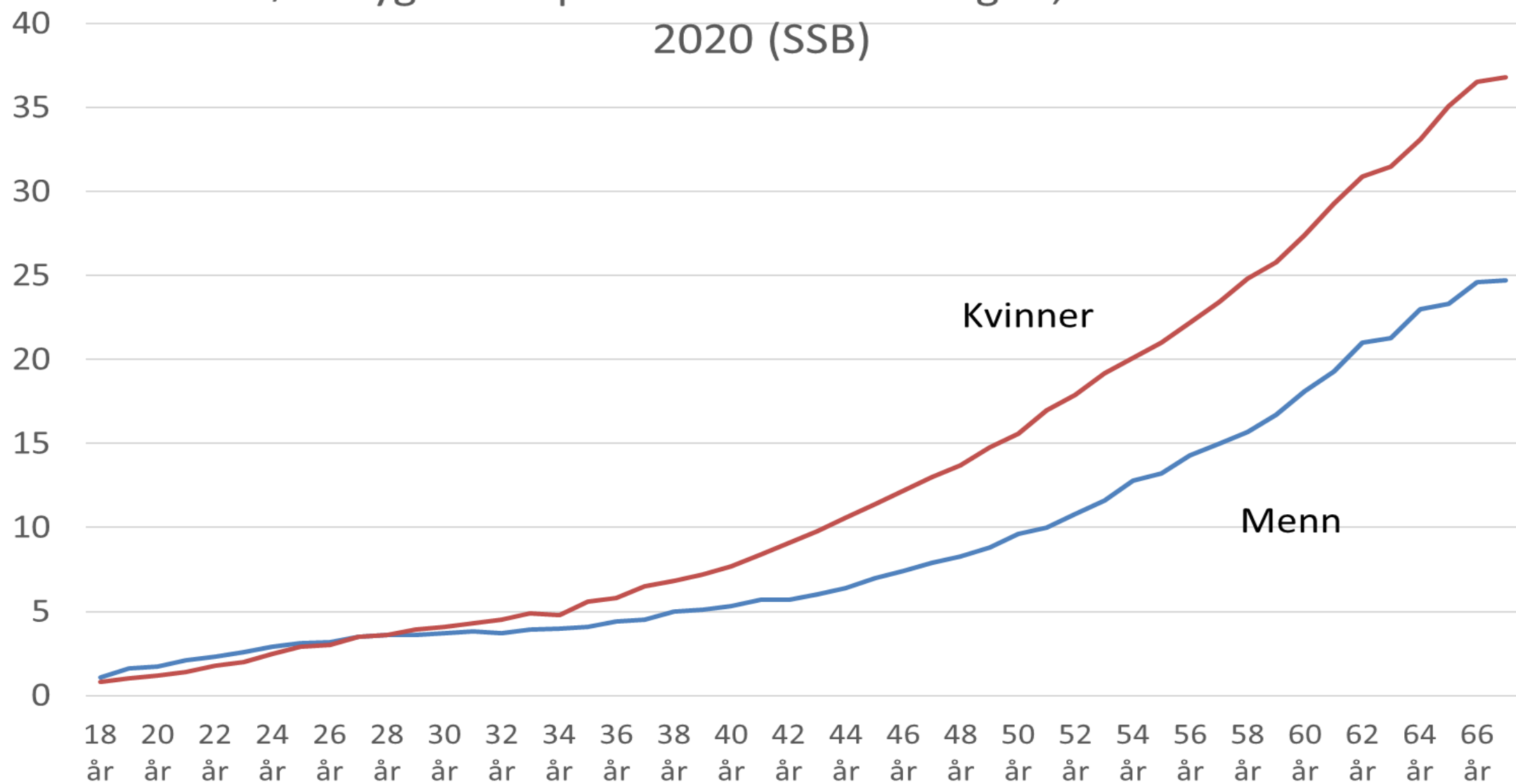
## **Pensjonsreform for de friske!**

- Må du gå av som f.eks. 60 åring, kan man ende opp med under 60 % i alderspensjon
- Det skal bli lettere å opprettholde pensjonsrettigheter når man bytter mellom offentlig og privat sektor

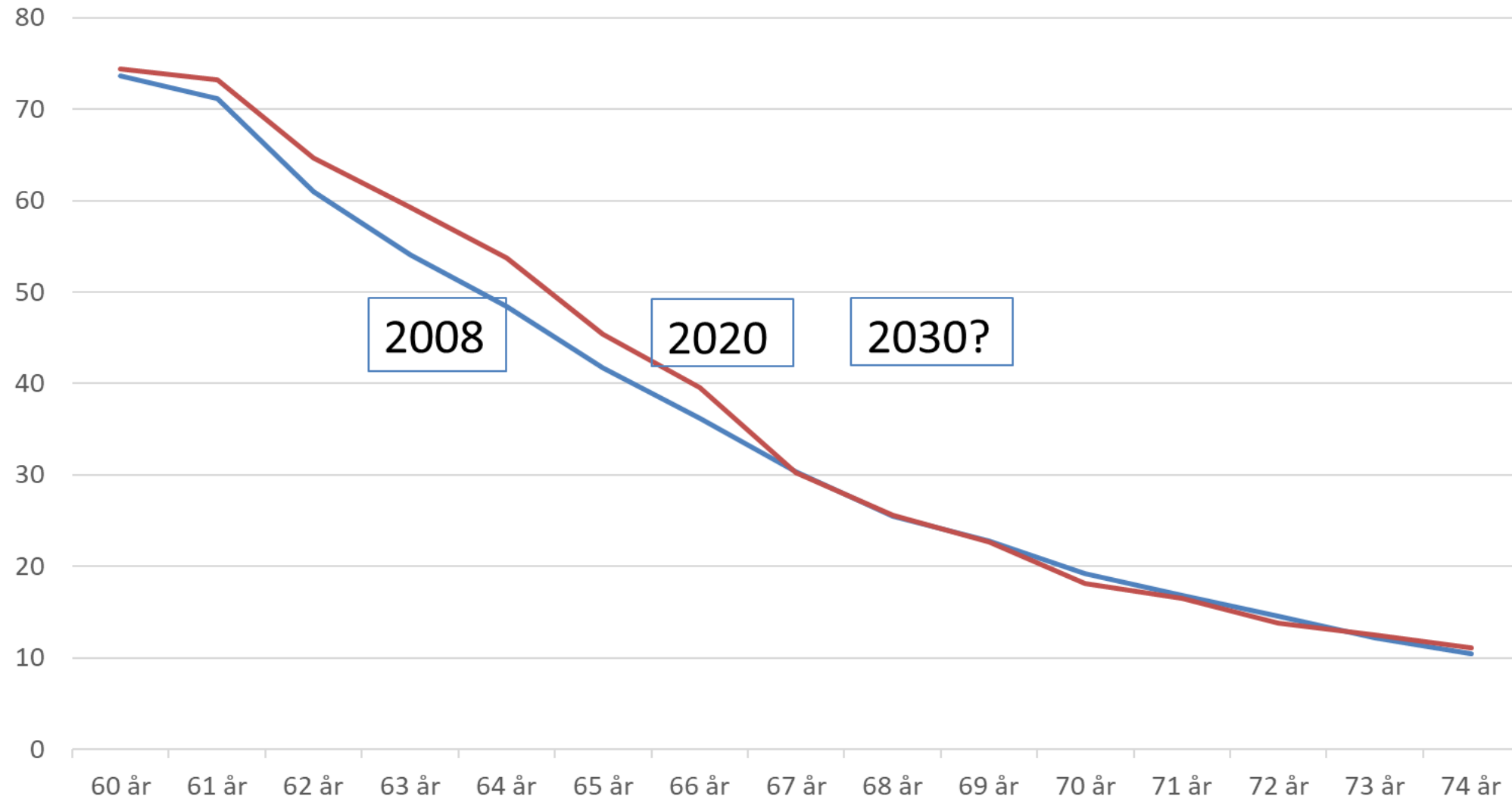
# Pensjonsreformen i praksis

- Tidligere gikk pensjonsalderen ned når velstanden økte
- Ingen dokumentert effekt ved å heve pensjonsalderen
- Reformen skiller ikke mellom leveår og friske leveår
- Gjennomsnittlig alder for første uttak av pensjon for lærere 61,8 år
- For lærere i barnehage er gjennomsnittet 58-59 år
- Andelen kvinner som tar ut uførepensjon er dobbelt så høy sammenlignet med menn

# Uføretrygdene i prosent av befolkningen, etter alder. 2020 (SSB)



## Andel sysselsatte i befolkningen etter alder, 60-74 år (SSB)



**MILDE HIMMEL!** HVORFOR GÅR  
DU IKKE AV MED PENSJON?!

FORDI **DU** LEVER  
LENGRE...



**DIAGNOSE:** LEVEALDERJUSTERT



**Hvem bør ha ansvaret for  
pensjonen vår?**

# Sikkerhetsnett?

- Folketrygdens intensjon var å være et sikkerhetsnett
- Med pensjonsreformen skal fellesskapet dekke mindre gjennom skatt og fremtidens pensjoner vil bli mye mindre
- Hver enkelt må sikre seg selv, med tjenestepensjon, forsikring, sparing og investering

BEFORE

NOW

Private savings

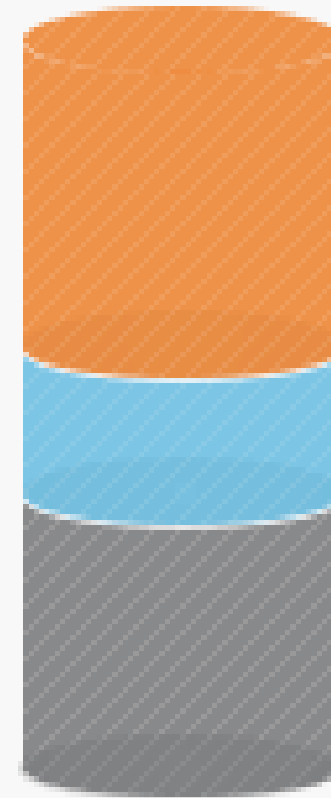
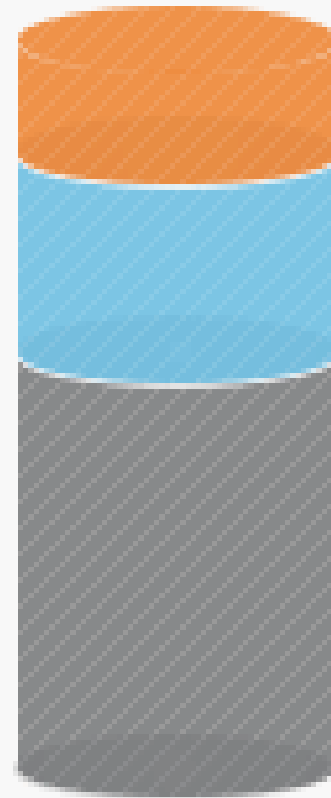
Employer's  
contribution

National  
Insurance

Private savings

Employer's  
contribution

National  
Insurance



**VG ENDELIG FREDAG!** Ekstra magasin  
TV & KRYSSORD

STEFFEN OG CHANGIZ FRA TV 2-SERIEN «TOLL»:

**- Som å plukke sukkertøy fra småunger**

VOLOSOM ØKNING I MARIHUANA-BESLAG

DE BESTE VINGAVENE

FINN KODEN - VINN GULL & BIL

NR. 325 • FREDAG 25. NOVEMBER 2022 • UKE 47 • KR. 45,00

Foto: NTB

**CORONA:**  
Slik redder du julen

SMITTEN ØKER - SJEKK DE VIKTIGSTE RÅDENE NÅ!

Espen Røstrup Nakstad

Enkle regler - mange muligheter:

**PENSJONIST?**

**SKAFF DEG JOBB - TJEN GODE PENGER**

Arntfinn Jensen (66)

HENTET INN 250 000 KR. EKSTRA

• SIDE 10, 11, 12 og 13

**Tilbud**  
-30%  
PÅ ALL BUTIKK-PAKKET OST

Utvalget kan variere. Tilbudet gjelder i uke 47.

coop mega

**TIRSDAG DIN ØKONOMI** 6 SIDER

HEISER • PRISER • LØYPER

**Slik blir slalåm-vinteren**

NYTT FRA 12 SKI-ANLEGG

Sambael er løs!

Brasil Svells 10

FINN KODEN - VINN GULL & BIL

NR. 329 • TIRSDAG 29. NOVEMBER 2022 • UKE 48 • KR. 35,00

**Sjekk tallene i stor oversikt:**

**DERFOR LØNNER DET SEG IKKE MED TIDLIG PENSJON**



# Enkelt grep kan gi deg nesten 30 prosent mer i pensjon



MER I PENSJON: Du kan få mye mer i pensjon om du bare endrer spareprofilen din og tilpasser den til når du skal ta ut pensjon. Foto: Istock



«Sjokkerende enkelt  
regnestykke»:

**Gjør du dette enkle  
sparetrikset, kan du  
gå av med pensjon  
lenge før tiden**



# 11 sparegrep som sikrer pensjonisttida

Skuespiller Geir Kvarme (57) brukte årlig nærmere en halv million kroner på mat. Nå skal deler av matbudsjettet gå til pensjon. Slik sparer du for å sikre deg en bedre pensjonisttilværelse - uansett om du tjener mye eller lite.



# Du kan få 500.000 kroner mer i pensjon med høyere aksjeandel

Det betyr at du i beste fall kan få nesten dobbelt så mye i forventet pensjon enn kollegene dine med samme arbeidsgiver.



**ENKEL VEI TIL HØYERE PENSJON:** Ved å endre pensjonsprofilen din til mye aksjer og lite renter, kan du øke din forventede pensjon med en halv million kroner, ifølge forbrukerøkonom i DNB. Det er imidlertid knyttet større risiko til høyere aksjeandel. Foto: Dinside

**Hvordan bør pensjonssystemet  
vårt se ut?**



# Hvordan ser fremtida ut?

- Vil det bli bedre?
- Lite politisk trykk på pensjon
- Pensjonsrettigheter er under angrep i hele Europa
- Det er satt ned et pensjonsutvalg for å evaluere Pensjonsreformen
- Pensjonsutvalget gir en retning for det videre politiske arbeidet



# Hvordan ser fremtida ut?

- 62-årsgrensa, som er det tidligste man får gå av i dag, heves til i overkant av 65 år for 1994-kullet. De født i 2020 vil måtte vente til rundt 67 år før de kan gå av
- 67-årsgrensa, som i dag regulerer når alle får lov til å gå av, uansett opptjening, vil bli i overkant av 70 år for 1994-kullet, og over 72 år for 2020-kullet
- Den øverste grensa for opptjening av pensjon vil øke fra 75 i dag, til over 78 for 1994-kullet, og over 80 år for 2020-kullet
- Hevingen av pensjonsalder skal opp på Stortinget 14. mars

# Utdanningsforbundet og pensjon

- Ved innføringen av Pensjonsreformen, så støttet LO og UDF reformen
- I 2018 sto vi ovenfor spørsmålet om tjenstepensjonen også skal levealdersjusteres
- Ledelsen i UDF anbefaler medlemmene til å stemme ja
- Under 20 % av medlemmene deltar i avstemning
- Flertallet sier ja til at også tjenstepensjonen skal levealdersjusteres
- **«Pensjon er vanskelig»**
- På landsmøtet vårt i 2019 snur vi i spørsmålet og går inn for å fjerne levealdersjusteringen

# Utdanningsforbundet og pensjon

- Utdanningsforbundet skal arbeide for at sensorgodtgjøring blir pensjonsgivende
- Utdanningsforbundet skal arbeide for å begrense effekten av levealdersjusteringen
- Levealdersjusteringen av pensjonene har svært uheldige konsekvenser for mange arbeidstakere, blant annet svært mange av Utdanningsforbundets medlemmer, og må fjernes
- Utdanningsforbundet vil jobbe for at barnehagelærere omfattes av særaldersbestemmelsene
- **Utdanningsforbundet vil jobbe for at pensjonsalderen i Norge ikke heves**

# Ressurser

- Min Pensjon – NAV ([nav.no/dinpensjon](https://nav.no/dinpensjon))
- Statens Pensjonskasse ([spk.no](https://spk.no))
- Norsk Pensjon ([norskpensjon.no](https://norskpensjon.no))
- Pensjon for alle ([pensjonforalle.no](https://pensjonforalle.no))





# Avslutningsvis

- Få hodet ut av sanda!
- Ta vare på helsa di
- **Start sparingen nå**

**Takk for  
oppmerksomheten!**



Utdanningsforbundet Trøndelag